

Steinunn Þórðardóttir

formaður Læknafélagsins

Hver viltu að mæti þér á þínum erfiðustu augnablikum?

Það er ljóst að almenningur allur gerir ríkulegar kröfur til þekkingar og fagmennsku lækna. Læknar eru viðstaddir erfiðustu stundir okkar flestra og á slíkum stundum þurfum við að leggja allt okkar traust á að læknirinn veiti raunverulegt öryggi og sé starfi sínu vaxinn. Að læknirinn verði til staðar og taki réttar ákvarðanir.

Læknar eru meðvitaðir um þessa stöðu sína og þá ábyrgð sem henni fylgir. Þeir eru tilbúnir að leggja mikið á sig til að vera örugg höfn í ölduróti heilsubrestra og slysa, allan sólarhringinn, alla daga, allan ársins hring. Í störfum lækna er ávallt mikið í húfi og læknar taka daglega fjölda ákvarðana sem varða líf okkar og limi.

En fleira hangir á spýttunni því ákvarðanir lækna varðandi úrræði, rannsóknir, lyfjagjöf og inngríp hlaupa einnig á gríðarlegum fjármunum. Á hverjum einasta degi, allan ársins hring. Samfélagslegt mikilvægi þess að hæft fólk, með ríkulega samkennd og heilbrigða dómgreind, veljist til læknisstarfa er því deginum ljósara. Til að tryggja að læknirinn sem er við hlið okkar á okkar erfiðustu stundum sé hæfur og traustsins verður þurfa kjör lækna að vera samkeppnishæf. Bæði innan íslensks samfélags, en einnig í samanburði við önnur vestræn ríki, því læknar eru mjög eftirsóttur starfskraftur alþjóðlega. Í dag ríkir skortur á læknum um allan heim og þess skorts gætir svo sannarlega einnig á Íslandi, en um og yfir 400 íslenskir læknar hafa kosið að starfa áfram erlendis að loknu sérnámi.

Í COVID-19 faraldrinum kristallaðist ofangreint eðli læknisstarfa á skýrari hátt en oft áður og lyftu læknar, ásamt öðrum heilbrigðisstéttum, grettistaki við gríðarlega krefjandi aðstæður. Í upphafi faraldursins var ekki vitað hversu mikla áhættu læknar og aðrir heilbrigðisstarfsmenn tóku með því að starfa meðal smitadra einstaklinga, en fjölmargir læknar létu lífið af völdum veirunnar bæði austan hafs og vestan. Eins var ekki vitað

hvort taka þyrfti þungbærar ákvarðanir ef ekki yrði hægt að veita öllum fullkornustu heilbrigðisþjónustu vegna fjölda smita, né hve lengi faraldurinn og það gríðarlega álag sem honum fylgdi myndi vara. Samt sem áður gengu læknar og annað heilbrigðisstarfsfólk í verkefnið og kláraði það með miklum sóma.

Nú, þegar það versta virðist um garð gengið og aðstæður eru að færast í hversdagslegra horf, blasir við mikil þreyta og langtímaveikindi meðal þeirra sem báru þyngstu byrðarnar. Á sama tíma lengjast biðlistar stöðugt og kerfið ræður illa við fjölmörg af grunnverkefnum sínum. Samkvæmt könnun Læknafélags Íslands meðal allra lækna í desember 2022 kom fram að 54% þeirra hafa stundum eða oft íhugað af alvöru að hætta í starfi á liðnu ári vegna starfsumhverfis og/eða vinnuálags. Það mun taka tíma og margþættar aðgerðir að þoka þessari stöðu í rétta átt og eru úrbætur á kjörum lækna þar veigamikill þáttur.

Laun allra hópa lækna hafa dregist aftur úr launum ýmissa samanburðarstétta¹ á árunum 2015 – 2022 (janúar – september), þrátt fyrir heimsfaraldur og síversnandi starfsumhverfi. Á því tímabili hækkuðu meðal heildarlaun allra stétta sem eru tiltækar í gögnum fjármálaráðuneytis um 49,7% en heildarlaun lækna um 34,1%.¹ Eins eru greiddar stundir lækna langflestar á mánuði miðað við samanburðarstéttir,² eða 222 stundir á mánuði árið 2021. Laun lækna hafa því dregist aftur úr á sama tíma og þeir skila gríðarlegu vinnuframlagi og hafa ekki enn fengið að ræða við samningsaðila sinn, fjármála- og efnahagsráðherra um styttingu vinnuvikunnar, sem flestar ef ekki allar aðrar heilbrigðisstéttir hafa þegar fengið í gegn.

Staða almennra lækna er sérstakt áhyggjuefni. Dagvinnulaun þeirra eru lægri en meðaldagvinnulaun viðskiptafræðinga, lögfræðinga og verkfræðinga á aldrinum 25–39 ára, þrátt fyrir að námið sé lengra og ábyrgðin og álagið ótvíræð.

Meðalheildardagvinnulaun almennra lækna fyrir fulla 40 tíma vinnuviku eru um það bil 766.000 kr., en launin hækka í takt við hækkingu starfsaldur.^{3–5} Ljóst er að betur má ef duga skal þegar kemur að kjörum þessa lykilhóps í íslensku heilbrigðiskerfi.

Laun almennra lækna, sem og annarra hópa lækna, verða að vera samkeppnishæf til þess að hæft fólk fái áfram til að sinna læknisstörfum frekar en öðrum störfum sem eins og staðan er nú krefjast minna vinnuframlags á sama tíma og þau gefa oft meira í aðra hönd. Tryggjum íbúum landsins stöðuga, hágæða læknisþjónustu til framtíðar með leiðréttingu á launakjörum lækna og viðurkenningu á þeirra mikla og mikilvæga vinnuframlagi öllum til heilla. Í neyðarástandi heimsfaraldurs sem og á eðlilegri tímum.

Heimildir

1. Fjársýslan. Talnaefni, meðallaun eftir stéttarfélagum. gogn.fjr.is/Report/EmbedReport/4e7d2e68-611d-44c0-9ba0-7c084722c34c
2. Kennsla á háskólastigi, sérfræðistörf hjúkrunarfræðinga og ljósmeðra, sérfræðistörf í viðskiptagreinum, dóm- arastörf.
3. Verkfræðingafélags Íslands. Kjarakannanir, febrúarlaun 2022.
4. Launarannsókn VR, september 2022.
5. Fjármála og efnahagsráðuneytið. Launatölfræði.

Stjórn Læknafélags Íslands

Steinunn Þórðardóttir formaður

Félag almennra lækna
Þórdís Þorkelsdóttir
Sólveig Bjarnadóttir

Félag íslenskra heimilislækna
Margrét Ólafía Tómasdóttir
Oddur Steinarsson

Félag sjúkráðgjafna
Theódór Skúli Sigurðsson
Magdalena Ásgeirsdóttir

Læknafélag Reykjavíkur
Ragnar Freyr Ingvarsson
Katrín Ragna Kemp